

ความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

Graduate users' Need and Requirements in Developing the Bachelor of Business Administration Curriculum, Management Field Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Srivijaya

วรพงษ์ เพ็ชรขาว^{1*}, ภาณุพร เต็มพระสิริ¹, จิราวรรณ ชาปง¹, ชัชฎาภรณ์ นาคแก้ว¹

และ บุสรินทร์ คูนิอาจ¹

Worapong Petkao^{1*}, Panuporn Temprasiri¹, Jirawan Chapon¹, Chatchadapon Nakgaew¹ and Bootsarin Kuniard¹

¹อาจารย์, คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

¹ Lecturer, Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Srivijaya.

*Corresponding author, E-mail: Chatchadapon.n@rmutsv.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินการของหลักสูตร จากผลการศึกษาความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตสามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีลักษณะที่คาดหวัง ดังต่อไปนี้ (1) เป็นผู้แสดงออกถึงทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ ชื่อสัตย์สุจริต มีสำนึกในจรรยาบรรณในงานอาชีพ ตระหนักและคำนึงถึงภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม (2) เป็นผู้อธิบายหลักการ แนวคิด ทฤษฎีด้านการบริหารธุรกิจ และองค์ความรู้เฉพาะด้านการจัดการได้อย่างถูกต้อง (3) เป็นผู้รู้และเข้าใจในกระบวนการคิดเชิงออกแบบด้านนวัตกรรม (4) เป็นผู้ประยุกต์ใช้ความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านการจัดการในการปฏิบัติงานได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน (5) เป็นผู้บูรณาการการสื่อสารทางธุรกิจได้อย่างเหมาะสมเพื่อการทำงานท่ามกลางพลวัตของสังคมที่เปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: ความต้องการและความคาดหวัง, ผู้ใช้บัณฑิต, หลักสูตร

Abstract

This study aims to analyze the needs and expectations of graduate users in developing the Master of Business Administration curriculum, specializing in Management, at the Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Srivijaya. It is a qualitative research conducted through Focus Group Discussions with graduate user groups, who have a significant influence on curriculum development and are directly

impacted by curriculum implementation. From the analysis of the needs and expectations of graduate users, the following relevant points regarding curriculum development and improvement to produce graduates with desired characteristics can be summarized as follows: (1) Being an advocate for positive attitudes towards professionalism, integrity, and ethical conduct in the workplace, being conscientious of duties, responsibilities, both individually and collectively. (2) Being able to articulate principles, concepts, and theories of business management accurately. (3) Demonstrating knowledge and understanding of innovative thinking processes. (4) Applying knowledge and information technology in management practices according to market demand. (5) Integrating business communication appropriately for functioning within the dynamically changing societal landscape.

Keywords: Need and Requirements, Graduate Users, Curriculum

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย เทคโนโลยี และนวัตกรรม ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกระดับแรงงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างคุณค่าให้กับระบบเศรษฐกิจ ทั้งในภาคการผลิต ภาคเกษตรกรรม ภาคการค้า และภาคบริการ จำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะ และศักยภาพที่สูงขึ้นเพื่อช่วยเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) อันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ ดังนั้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยฯ จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน มุ่งพัฒนาบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพที่โดดเด่นพร้อมรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ ในโลกยุคปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยมีบทบาทต่อความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม (Technology Development and Innovation) ซึ่งมหาวิทยาลัยได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ระยะปานกลาง 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) จัดทำขึ้นเป็นกลไกในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ในระดับชาติ ภายใต้วิสัยทัศน์ในระยะที่สอง มหาวิทยาลัยแห่ง “โอกาส” เพื่อการพัฒนาประเทศให้มั่นคงที่มีความมุ่งมั่นในการสร้างผู้ประกอบการฐานนักปฏิบัติด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยกำหนดบทบาทหน้าที่ด้านการผลิตกำลังคนที่เหมาะสมที่มีคุณภาพตอบสนองอุตสาหกรรมเป้าหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดกลไกที่มีประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้และทักษะปฏิบัติด้านการจัดการธุรกิจโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อพัฒนาธุรกิจและสังคมอย่างยั่งยืนควบคู่กับความมีคุณธรรมและจริยธรรม หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการจึงได้ปรับปรุงหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิตให้สามารถปฏิบัติงานตรงตามความต้องการของหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อตอบสนองทิศทางการพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น และตามประกาศกฎกระทรวง เรื่อง มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นกรอบมาตรฐานให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้การศึกษามุ่งสู่เป้าหมายในการผลิตบัณฑิตได้อย่างมี

คุณภาพเป็นไปตามความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต

นอกจากนี้ตามประกาศ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี/โท/เอก พ.ศ. 2565 และเรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ซึ่งออกโดย คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาได้มีผลบังคับให้หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาจะต้องดำเนินการ จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ในแนวทาง Outcome Based Education (OBE) โดยมีการ ปรับเปลี่ยนในส่วน of ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF: HEd) แต่ระดับต้องสอดคล้องกับ อัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skills) 3) จริยธรรม (Ethics) 4) ลักษณะบุคคล (Character) ซึ่งมหาวิทยาลัยมีพันธกิจในการผลิตบัณฑิตให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตาม มาตรฐานการอุดมศึกษา

ทั้งนี้ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการได้นำหลักเกณฑ์ที่เน้นผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcome: ELO) ที่พัฒนาขึ้นจากความจำเป็นต่าง ๆ ของกลุ่มผู้มีส่วน ได้เสียของหลักสูตร ได้แก่ สถานประกอบการหรือผู้ใช้บัณฑิต มหาวิทยาลัย คณาจารย์ ศิษย์เก่า นักศึกษา ปัจจุบัน ผู้สนใจศึกษาต่อ และชุมชน เป็นต้น มากำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและผลลัพธ์การเรียนรู้ ระดับหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs) เพื่อนำไปกระจายความรับผิดชอบในการเรียน การสอนรายวิชาต่าง ๆ โดยการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับรายวิชา (Course Learning Outcomes: CLOs) ต่อไป

หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มุ่งเน้นการพัฒนาบัณฑิตให้มีความรอบรู้และ ความสามารถด้านการบริหารธุรกิจ รวมถึงความรู้เฉพาะด้านการจัดการ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ความต้องการและความคาดหวังของกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตในการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชา การจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตร ให้ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ และมุ่งเน้นให้การพัฒนา บัณฑิตด้านการบริหารธุรกิจมีประสิทธิภาพ มุ่งหวังผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับ สมรรถนะของผู้เรียนตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต ในการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจ บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวัง

แนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังเป็นเรื่องที่ศึกษา และสำรวจอย่างกว้างขวางในวงการวิจัยทางจิต วิทยาและสังคมศาสตร์ ความคาดหวังมีความสำคัญต่อการปรับตัวการดำเนินชีวิต และคุณภาพชีวิตของ ผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่ง Snyder (1994) ได้นิยามคำว่า “ความคาดหวัง” ว่าเป็นความมุ่งมั่นในการทำให้เกิดเป็น จริง เป็นการกำหนดเป้าหมายและวางแผนการกระทำเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามที่คาดหวัง ซึ่งประกอบด้วย 1) การตั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้ 2) การพยายามในการบรรลุเป้าหมาย และ 3) การมองโลกในแง่ดี ซึ่งความ

คาดหวังส่งผลต่อการปรับตัวในสถานการณ์ที่ท้าทายสอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura (1977) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความคาดหวังที่ช่วยให้บุคคลสามารถเผชิญกับความท้าทาย และสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การพัฒนาคาดหวังมีความสำคัญต่อองค์กรในการพัฒนาขีดความสามารถในการก้าวข้ามอุปสรรคและปรับตัวต่อสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบนพื้นฐานผลลัพธ์การเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบนพื้นฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome Based Education: OBE) เป็นการออกแบบหลักสูตรที่เน้นผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงในอนาคต ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนมาจากกระบวนการดังต่อไปนี้ (Fink, 2013) ได้แก่

1. การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes): การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและเน้นไปที่ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ต้องการให้ผู้เรียนพัฒนาขึ้นจากการศึกษา โดยผลลัพธ์นี้ควรสามารถวัดและประเมินได้อย่างชัดเจน
2. การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ (Learning Activities): การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ และสามารถสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้และทักษะตามที่กำหนดไว้
3. การใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ (Technology and Learning Resources): การใช้เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้
4. การวัดและประเมิน (Assessment and Evaluation): การกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จในการทำความเข้าใจและการพัฒนาของผู้เรียน
5. การปรับปรุง (Continuous Improvement): การทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของความต้องการในการศึกษาและสังคม

แนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับหลักการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาพิจารณาตามหลักการพื้นฐาน 5 ประการ (คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565) ดังต่อไปนี้

1. การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย (Customer and Stakeholder Focus) การดำเนินการที่มุ่งเน้นการตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังทั้งในปัจจุบันและอนาคตของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย และพยายามดำเนินการให้ได้เหนือความคาดหวัง (Beyond Expectation)
2. การดำเนินงานเชิงกระบวนการ (Process Approach) การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ โดยมีการถ่ายทอดให้เกิดความเข้าใจกระบวนการและจัดการกระบวนการต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน
3. การตัดสินใจบนหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based Decision Making) การดำเนินการบนพื้นฐานของการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลที่แสดงถึงหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งต้องแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของผู้เรียนตามที่หลักสูตรการศึกษาได้ออกแบบไว้ และตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 กำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีผลลัพธ์การเรียนรู้อย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล
4. การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) การดำเนินงานภายใต้หลักการของการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อการรักษาไว้ซึ่งความพึงพอใจและ

ความมั่นใจของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และรวดเร็ว และทำให้เหนือความคาดหวัง (Beyond Expectation)

5. การมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes Focus) การดำเนินงานให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยกำหนดเป้าหมายเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง การออกแบบกระบวนการและการติดตาม ประเมินผลที่สอดคล้องกับผลลัพธ์

ทั้งนี้ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียนั้น การออกแบบหลักสูตรการศึกษาที่ดีต้องกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของบัณฑิตที่ตอบสนองความต้องการ และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งเกณฑ์การตัดสินการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาได้ กำหนดประเด็นการพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาและรายวิชาที่มาจากการสะท้อนของผู้มีส่วนได้เสียไว้อีกด้วย

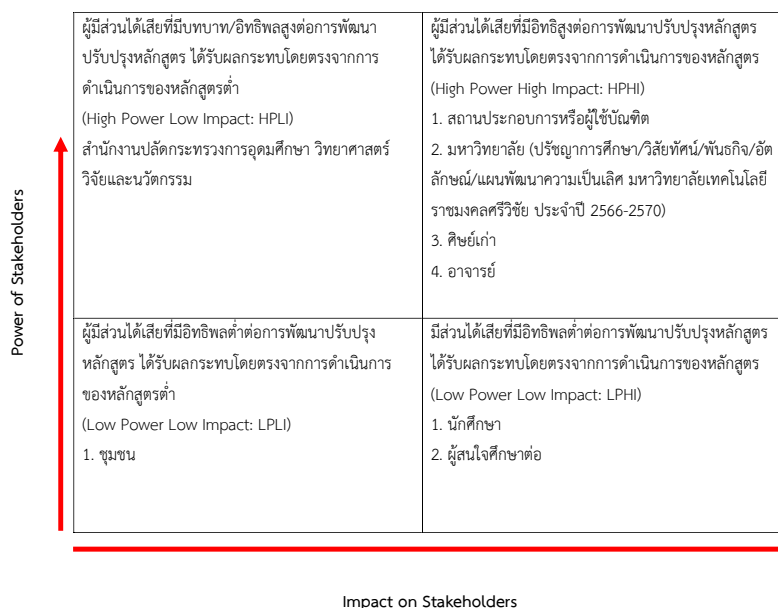
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย

แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders' Need Analysis) เป็นการกำหนดผู้มีส่วนได้เสียและวิธีการได้มา ซึ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สะท้อนความต้องการและความคาดหวัง และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนทั้งระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้แล้วยังเป็นกระบวนการสำคัญ ในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้แน่ใจว่าหลักสูตรเป็นที่ต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย รองรับการเติบโตของ ภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียของหลักสูตร มีดังต่อไปนี้ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2566)

1. กำหนดผู้มีส่วนได้เสียที่ชัดเจนโดยควรเลือกกลุ่มที่มีความสำคัญจริง ๆ ต่อหลักสูตร
2. จัดกลุ่มประเภทของผู้มีส่วนได้เสียโดยพิจารณาจากระดับอิทธิพล (Power) ของผู้มีส่วนได้เสีย ที่มีต่อการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและผลกระทบ (Impact) จากการปรับปรุงหลักสูตร
3. วิเคราะห์บทบาทและระดับที่ผู้มีส่วนได้เสียแต่ละกลุ่มควรเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร
4. เลือกเครื่องมือที่สอดคล้องกับลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ที่จำเป็นและสำคัญ (Needs)
5. พิจารณาความต้องการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับระดับของหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) สำหรับกลุ่มอาสาสมัครในการวิจัย (Participants) คือ ผู้ใช้บัณฑิตของ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่มีอิทธิพลสูงต่อการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรได้รับผลกระทบโดยตรงจากการ ดำเนินการของหลักสูตร (High Power High Impact) ซึ่งวิธีนี้สอดคล้องกับลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มดังกล่าว ที่สามารถให้ความคิดเห็นและทัศนะด้านต่าง ๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยน ประสพการณ์ระหว่างกัน ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญ (Needs) เกี่ยวกับการประเมินการวิจัย

ภาพที่ 1 การกำหนดและวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

สำหรับกระบวนการคัดเลือกกลุ่มอาสาสมัครในการวิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) กล่าวคือ คณะผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะและสัดส่วนของผู้ใช้บัณฑิต โดยแบ่งออกเป็นผู้ใช้บัณฑิตจากหน่วยงานเอกชน จำนวน 3 คน หน่วยงานราชการ จำนวน 3 คน และหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 3 คน ซึ่งกลุ่มอาสาสมัครทั้งหมดดังกล่าวเป็นผู้มีบทบาท หน้าที่ หรืออยู่ในตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งงาน (Job Specification) ในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรของหน่วยงาน และสามารถแสดงทรรศนะถึงความคาดหวังต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นให้กับบัณฑิตของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มอาสาสมัครจะถูกนำมาประมวลผลและสังเคราะห์เพื่อนำมาสร้างข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาต่อไป

ผลการศึกษา

จากการสนทนากลุ่มอาสาสมัครในการวิจัย สามารถรวบรวมข้อมูลที่ใช้บัณฑิตได้แสดงทัศนะถึงความคาดหวังต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นให้กับบัณฑิตของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สรุปได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย

ความต้องการและความคาดหวังต่อการพัฒนา ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นให้กับ บัณฑิตของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต	สรุปประเด็นความต้องการและความคาดหวัง
ผู้ใช้บัณฑิตจากหน่วยงานเอกชนมีความต้องการให้หลักสูตรฯ ผลิตบัณฑิตที่สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานได้ โดยมี - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดเชิงออกแบบ การสร้างคอนเทนต์ทางธุรกิจ การบริหารจัดการโครงการ และการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับงานธุรกิจ - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจและหลักการทางภาษีอากร - ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจรูปแบบขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมถึงธุรกิจสตาร์ทอัพ - ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สามารถมองภาพองค์กรรวมขององค์กรได้ และการจัดลำดับความสำคัญในการทำงาน - ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ - ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูล โปรแกรมสำเร็จรูปทางธุรกิจ - ความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ - ความสามารถในการประสานงาน และส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานข้ามวัฒนธรรม/ช่วงอายุ - เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ทำงานอย่างชาญฉลาด มีความคิดสร้างสรรค์ ควบคุมตนเองได้ มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน มีจิตสำนึกการบริการที่ดี เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในคุณค่าความสามารถของตนเอง แก้ปัญหาได้มีความอดทน มีความเป็นผู้นำ และทำงานเป็นทีมได้	ผู้ใช้บัณฑิตจากหน่วยงานเอกชนมีความต้องการให้หลักสูตรฯ พัฒนาความรู้และทักษะด้านการพัฒนาธุรกิจ การสื่อสารทางธุรกิจ การประยุกต์ใช้เครื่องมือทางการจัดการ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การวางแผนทางธุรกิจการออกแบบกระบวนการทำงาน ทักษะการคิดแบบผู้ประกอบการ การทำงานเป็นทีม และคุณลักษณะที่จำเป็น ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความต้องการและความคาดหวังต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นให้กับบัณฑิตของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต	สรุปประเด็นความต้องการและความคาดหวัง
ผู้ใช้บัณฑิตจากหน่วยงานราชการมีความต้องการให้หลักสูตรฯ ผลิตบัณฑิตที่สามารถปฏิบัติงานประจำชั้นพื้นฐานได้โดยมี - ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการจัดการเฉพาะตำแหน่ง - ความสามารถในการใช้โปรแกรมสำนักงานขั้นสูง และเทคโนโลยีสารสนเทศ - ความสามารถในการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม และสามารถประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ - เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณในงานอาชีพ	ผู้ใช้บัณฑิตจากหน่วยงานราชการมีความต้องการให้หลักสูตรฯ พัฒนาความรู้และทักษะด้านการปฏิบัติงานด้านการจัดการเฉพาะตำแหน่ง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและประสานงาน รวมถึงการมีจรรยาบรรณในงานอาชีพ
ผู้ใช้บัณฑิตจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจมีความต้องการให้หลักสูตรฯ ผลิตบัณฑิตที่สามารถปฏิบัติงานประจำชั้นพื้นฐานได้โดยมี - ความสามารถในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป - ความสามารถในการผลิตและออกแบบสื่อดิจิทัล - ความสามารถในการสื่อสารและการนำเสนอ - ความสามารถในการบริหารโครงการ - ความสามารถในการใช้เครื่องมือเกี่ยวกับกระบวนการคิดเชิงออกแบบ - ความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของงาน - ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ - ความสามารถในการค้นหาข้อมูล การคิดวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูล - ความสามารถในการการทำงานเป็นทีม - ความสามารถในการทำงานร่วมกันกับบุคคลต่างช่วงวัยและแตกต่างวัฒนธรรม - เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในคุณค่าความสามารถของตนเอง - เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม	ผู้ใช้บัณฑิตจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจมีความต้องการให้หลักสูตรฯ พัฒนาความรู้และทักษะด้านการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การผลิตและออกแบบสื่อดิจิทัล การสื่อสารและการนำเสนอ การบริหารโครงการ การคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น เชื่อมั่นในคุณค่าความสามารถของตนเอง และเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

จากการสังเคราะห์ความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตในการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตต้องการให้หลักสูตรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมคุณลักษณะของบัณฑิตดังประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ (Knowledge)

1.1 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานได้โดยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดเชิงออกแบบ การสร้างคอนเทนต์ทางธุรกิจ การเขียนแผนงาน/โครงการและการบริหารจัดการโครงการ การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับงานธุรกิจ

1.2 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานได้โดยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจ ที่ทันสมัย และหลักการทางภาษีอากร

1.3 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานได้โดยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจรูปแบบขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมถึงธุรกิจสตาร์ทอัพ

1.4 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานได้โดยมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบสถาปัตยกรรมองค์กรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้

2. ด้านทักษะ (Skills)

2.1 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานโดยใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการมองภาพองค์รวมขององค์กรได้ และการจัดลำดับความสำคัญในการทำงานได้

2.2 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานโดยใช้ทักษะในการสื่อสาร สามารถนำเสนอและสื่อสารทางธุรกิจได้ การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในงานธุรกิจ รวมถึงสามารถใช้เทคโนโลยีออกแบบกราฟิกการตลาดและการโฆษณา

2.3 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคโนโลยีเกี่ยวกับการจัดทำฐานข้อมูลสามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการบริหารจัดการทรัพยากรองค์กรธุรกิจได้ รวมถึงการออกแบบกราฟิกการตลาดและการโฆษณา

3. ด้านจริยธรรม (Ethics)

3.1 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานด้วยจรรยาบรรณในงานอาชีพ

4. ด้านลักษณะบุคคล (Character)

4.1 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานด้วยความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานข้ามวัฒนธรรม ช่วงอายุ มีจิตสำนึกการบริการที่ดี มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน สามารถจัดการความขัดแย้งในองค์กรได้

4.2 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานด้วยความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความอดทน

4.3 สามารถปฏิบัติงานประจำขั้นพื้นฐานด้วยความคิดสร้างสรรค์ ทำงานอย่างชาญฉลาด

4.4 เป็นผู้มีความเชื่อมั่นในคุณค่าความสามารถของตนเอง มีความเป็นผู้นำและทำงานเป็นทีมได้

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความคาดหวังต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นให้กับบัณฑิตของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สรุปได้ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) จริยธรรม (Ethics) และลักษณะบุคคล (Character) ซึ่งมาจากกระบวนการสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรที่กำหนดให้มีการ

วิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders' Need Analysis) เป็นการกำหนดผู้มีส่วนได้เสียเพื่อสะท้อนความต้องการและความคาดหวัง และเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับหลักการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาพิจารณาตามหลักการพื้นฐาน 5 ประการ (คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565) ที่มุ่งเน้นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder focus) และการตัดสินใจบนหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based decision making) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes) ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565

การศึกษาครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบนพื้นฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome Based Education: OBE) เป็นการออกแบบหลักสูตรที่เน้นผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะต้องพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นตามความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งผลการศึกษาความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิตของหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีลักษณะที่คาดหวัง ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้แสดงออกถึงทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ ซื่อสัตย์สุจริต มีสำนึกในจรรยาบรรณในงานอาชีพ ตระหนักและคำนึงถึงภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม
2. เป็นผู้อธิบายหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ด้านการบริหารธุรกิจ และองค์ความรู้เฉพาะด้านการจัดการได้อย่างถูกต้อง
3. เป็นผู้รู้และเข้าใจในกระบวนการคิดเชิงออกแบบด้านนวัตกรรม
4. เป็นผู้ประยุกต์ใช้ความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศทางด้านการจัดการในการปฏิบัติงานได้ตามความต้องการของตลาดแรงงาน
5. เป็นผู้บูรณาการการสื่อสารทางธุรกิจได้อย่างเหมาะสม เพื่อการทำงานท่ามกลางพลวัตของสังคมที่เปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต ในการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยในครั้งนี้ เป็นผลจากการวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเพียงกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ซึ่งการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรควรวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มอื่น ๆ ด้วย เช่น มหาวิทยาลัย คณาจารย์ ศิษย์เก่า นักศึกษา ปัจจุบัน ผู้สนใจศึกษาต่อ และชุมชน ด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลป้อนกลับที่หลากหลายเหมาะสม เช่น การสำรวจ การสัมภาษณ์ และการศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการฝึกงานและสหกิจศึกษาของคณาจารย์นิเทศ เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ และสามารถกำหนดสมรรถนะของผู้เรียนตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคลที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. (2565, 31 มีนาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนที่ 20 ก. หน้า 28-31.

คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการแต่งตั้งหรือมอบหมายผู้ตรวจสอบและการตรวจสอบการ ดำเนินการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2567 จาก <https://www.ops.go.th/th/ches-downloads/edu-check-certify/item/7521-2565-9>

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. (2566). เอกสารประกอบการอบรม เชิงปฏิบัติการการออกแบบหลักสูตร OBE (Outcome-based Education) และการเตรียมความพร้อมสู่ AUN-QA. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2567 จาก <https://eqa.pcru.ac.th/QA/doc/km/km2565huso2.pdf>

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.

Fink, L. D. (2013). *Creating significant learning experiences: An integrated approach to designing college courses*. New Jersey: John Wiley & Sons.

Snyder, C. R. (1994). *The psychology of hope: You can get there from here*. Simon and Schuster. New York: Free Press.